

Cena ministra životného prostredia 2006

Pri príležitosti Svetového dňa životného prostredia, ktorý si verejnosť každoročne pripomína 5. júna, odovzdal minister životného prostredia SR László Miklós na Bratislavskom hrade Cenu ministra životného prostredia. Táto cena sa udeľuje od roku 1999 ako nefinančné, čestné ocenenie za mimoriadne výsledky alebo dlhodobý prínos v starostlivosti o životné prostredie a rozvoj environmentalistiky. Udeľuje sa v štyroch kategóriách – obciam, podnikom, občianskym združeniam, jednotlivcom a kolektívom. Cenu udeľuje minister životného prostredia SR na základe predložených návrhov na odporúčanie osobitnej hodnotiacej komisie. V tomto roku získali významné ocenenie:

• v kategórii „obce“

Obec Pruské, okres Ilava

Predkladateľ: Občianske združenie Mikroregión Zdroje Bielych Karpát

Obec je členom OZ Mikroregión Zdroje Bielych Karpát, ktoré tvorí spolu 12 obcí, miestni podnikatelia, ako aj vzdelávacie inštitúcie. V rámci svojich aktivít uskutočňuje množstvo projektov so zreteľom na životné prostredie. Dôkazom sú zrealizované projekty Zasad' svoj strom a Zelený projekt a tiež pravidelne každoročne vyhodnocovaná súťaž Záhradka roka. V súčasnosti sa realizuje v spolupráci so Združením kresťanských spoločenských mládeže projekt revitalizácie rybníka – mokrade v I. stupni ochrany, s vytvorením náučného chodníka o chránených endemitoch. Ďalší projekt Zelená zóna rieši úpravu okolia multifunkčného Komunitného centra s viacúčelovým ihriskom. V širšom zámere projektu je aj environmentálny aspekt – výchova ku krajínostvorbe, ochrane a údržbe zelene. V obci je zavedený separovaný zber jednotlivých komodít – papier, sklo, textil a plasty. Pre jeho zefektívnenie pripravujú v spolupráci s ostatnými obcami v rámci mikroregiónu projekty na vybudovanie zberných miest - dvorov pre separovaný odpad, vrátane kompostárne. Pri zbere komunálneho odpadu obec Pruské pomáha okolitým obciam. Čistota

JUDr. Jozef Minárik, prezident DPO SR

Ocenení aj hostia ma Cene ministra 2006 (v popredí prvý zľava Ing. Michal Lach, generálny riaditeľ Chemosvitu, v druhom rade sprava RNDr. Ivan Michna, OZ Žitavská komunita a Matúš Bystriansky, starosta Dolnej Strehovej)

v obci je garantovaná pravidelnou údržbou pracovníkmi obce, nízkym poplatkom za vývoz komunálneho odpadu, ako aj pravidelnými akciami veľkého jarného a jesenného upratovania. O zeleň sa starajú pracovníci obce v spolupráci so záhradníckym odborom Združenej poľnohospodárskej školy. Dobudovaný je obecný vodovod, projekt kanalizácie, a spracováva sa projekt regulácie vodných tokov, prečistili sa vodné korytá v spolupráci s Povodím Váhu. V súlade s ekologickými aktivitami došlo k zmene palivovej základne vo všetkých obecných budovách z mazutu a pevného paliva na vykurovanie plynom.

• v kategórii „podniky“

Spoločnosť V.O.D.S., a. s., Košice

Predkladateľ: Krajský úrad životného prostredia Košice

Spoločnosť pôsobí v oblasti podnikania s odpadom (vrátane nakladania s vyše 200 druhmi nebezpečného odpadu) od roku 1991. Okrem úpravy, zhodnocovania a zneškodňovania odpadu poskytuje tiež služby v oblasti odstraňovania a sanácie starých environmentálnych záťaží, predovšetkým v oblasti stavebného a inertného odpadu. Poskytuje tiež služby v oblasti zabezpečovania geologických prác a v oblasti likvidácie starých bankových diel, ako aj spracovanie plánov likvidácie hlavných bankových diel a lomov. Robí aj rekultivácie. V nakladaní s odpadom vykonáva najmä biologickú úpravu odpadu znečisteného ropnými látkami a uhľovodíkmi, ďalej služby v oblasti mechanickej úpravy odpadov, v zbere, spracovaní, zhodnocovaní a recyklácii odpadu z elektrických a elektronických zariadení a aktivity v oblasti nakladania s opotrebovanými pneumatikami. V tomto smere firma patrí k najväčším spracovateľom tohto druhu odpadu na Slovensku. Spoločnosť V.O.D.S. poskytuje celý rad služieb v oblasti odberu a prepravy zdrojov ionizujúceho žiarenia. V oblasti nakladania s odpadom s obsahom PCB zabezpečuje prepravu a analýzu odpadu a poskytuje odborné poradenstvo a komplexné environmentálne služby a servis.

Chemosvit, a. s., Svit

Predkladateľ: Ing. Milan Fecko, primátor mesta Svit

Začiatky Chemosvitu patrili chémii. Z dôvodu ochrany životného prostredia sa výrobný program a investičný rozvoj firmy zmenil. Svoje aktivity nasmerovala do rozvoja spracovania plastov. Na prelome 70. a 80. rokov boli nové výrobné programy založené na báze spracovania polypropylénu. Išlo o substitučné produkty, ktoré nahradili viskóзовé vlákna a fólie. Aj keď výroba umelého hodváhu bola zastavená v roku 1980, významným medzníkom v procese útlmu chemickej výroby bola privatizácia spoločnosti Chemosvit v apríli 1994. Postupne sa v rámci koncepcie ekologizácie výrobných činností znižovali množstvá vypustených škodlivých látok až na nulu, a to napríklad v prípade sírouhlika, sírovodíka a etanolu, ako aj ostatných organických a anorganických zlúčenín. Skupina spoločnosti Chemosvit a jej dcérske spoločnosti akceptovali súčasnú legislatívu a zapracovali ju do vlastnej koncepcie ďalšieho rozvoja firmy s maximálnym prihliadnutím na riešenie ekológie v meste Svit a jeho okolí. Za posledné roky sa z tohto dôvodu realizovala reštrukturalizácia výrobného programu smerom k ekologicky menej závažným výrobným programom. Výrazne sa zmenila organizačná štruktúra, riadenie výroby, rozvoj technológií, ako aj príprava odborníkov a pracovníkov.

• v kategórii „občianske združenia“

Občianske združenie Žitavská komunita, Vráble

Predkladateľ: občania mesta Vráble - sídlisko Žitava

OZ Žitavská komunita vzniklo v roku 2003. Rozhodujúcim prínosom tohto mimovládneho združenia je realizácia projektu stavby - Relaxačná zóna Park Žitava. Viac ako hektárovú, zdevastovanú divokú skládku začalo združenie postupne premieňať na zelenú oázu v centre mesta. Najprv vypracovali v spolupráci s Poľnohospodárskou univerzitou v Nitre, Katedrou záhradníctva a krajinné architektúry projektovú dokumentáciu. Na jej základe už druhý rok združenie realizuje stavbu najväčšej parkovej plochy vo Vrábľoch. V súčasnosti je budúci park v štádiu dobudovania prírodného malého amfiteátra, pieskoviska, preliezky a miesta na oddych. Každý z členov združenia pracuje vo svojom voľnom čase na ozdravovaní životného prostredia, navyše v priebehu minulých rokov zamestnali na aktívnych prácach pros-

tredníctvom úradu práce viac ako 40 nezamestnaných. Združenie financuje celý projekt z vlastných členských príspevkov, firemných finančných darov, Európskeho sociálneho fondu a zo zdrojov štátnej správy a samosprávy. Hoci história tohto združenia nie je dlhá, je mimoriadne inšpiratívna. Jeho pôsobením sa pohľad na kvalitu života v meste radikálne, ale predovšetkým pozitívne zmenil a obohatil.

Pospolitost' pre harmonický život v Zaježovej

Predkladateľ: Peter Turza, Bratislava

OZ Pospolitost' pre harmonický život v Zaježovej sa už 11 rokov venuje v ťažkých podmienkach a s minimálnymi finančnými prostriedkami starostlivosti o životné prostredie, napr. recykláciou odpadu z okolitých obcí a rozvoju environmentalistiky prostredníctvom víkendových a letných kurzov. Umožňuje tak záujemcom o životné prostredie a ochranu prírody viac pochopiť i precítiť jej hodnoty aj pre ďalšie generácie.

• **v kategórii „jednotlivci a kolektívy“**

Matúš Bystriansky, starosta obce Dolná Strehová

Predkladateľ: Občianske združenie Tatry

OZ Tatry okrem iného v zdôvodnení svojho nároku uvádza, že po prechode kompetencií správy zelene v mnohých mestách a obciach dochádza k masívnej likvidácii stromov a krovin, no prístup starostu Matúša Bystrianskeho je príkladom uvedomelého starostovania. Na podnet starostu vysadili 10 tisíc stromov v intraviláne i extraviláne obce Dolná Strehová. Hlavným cieľom týchto aktivít je krajinná tvorba, výsadbou stromov sa vytvárajú výrobcovia kyslíka, vetrolamy a vzduchové bariéry.

Mgr. Karol Vasköi

Predkladateľ: Občianske združenie Modifikácia Edukacion Prorom-EPR 21

Mgr. Karol Vasköi ako pedagóg a riaditeľ materskej a základnej školy so svojimi dlhoročnými skúsenosťami v maximálnej miere prispel k ochrane životného prostredia. Dlhé roky rozvíja environmentálnu výchovu detí a mládeže, a to najmä detí zo sociálne znevýhodneného prostredia. Počas svojho dlhoročného pôsobenia v oblasti školstva prispel k zvýšeniu povedomia a informovanosti verejnosti, najmä mladšej generácie o problematike separovaného zberu odpadu a zvlášť o nutnosti separácie a zberu použitých viacvrstvových obalov.

PhDr. Rudolf Gerát

Predkladateľ: ObÚŽP v Čadci, ŠOP SR a CKO Kysuce, komisia ŽP MV Čadca, primátori a starostovia obcí Kysúc, spoločnosť pre prírodu a krajinu ALCEDO.

PhDr. Rudolf Gerát pôsobí v ochrannárskom hnutí vyše 30 rokov. Od roku 1984 je predsedom okresného výboru

Slovenského zväzu ochrancov prírody. V rámci dlhodobého programu Priezračná Kysuca zorganizoval za účasti ochrancov, správcov tokov a obcí komplexné kontroly čistoty tokov v povodí Kysuce. Tejto aktivite zostáva verný dodnes, mnoho jeho podnetov bolo predmetom opatrení úradov životného prostredia. V tomto roku sa podpisuje pod Dunajský regionálny projekt. Publicistickej činnosti sa venuje systematicky, propaguje aktuálne environmentálne problémy, pravidelne pripravuje informatívne materiály pre turistov. Za dlhoročnú publicistiku dvakrát získal i významné ocenenia Zväzu slovenských novinárov. Inicioval spoluprácu s ochrannárskymi organizáciami v susedných regiónoch Poľska a Česka. Je jedným z iniciátorov záchrany kostola v zátopovej oblasti vodárenskej nádrže Nová Bystrica. Kostol, pôvodne určený na demoláciu, je dnes kultúrnou pamiatkou. V spolupráci so školami zorganizoval mnohé súťaže, napr. Poklady Kysúc, Stromy - pamätníky, Anglický park a mnohé ďalšie. Od roku 1990 pracuje v komisii životného prostredia mestského zastupiteľstva v Čadci, z toho 8 rokov bol jej predsedom.

Slovenská inšpekcia životného prostredia (SIŽP)

Predkladateľ: Prezídium policajného zboru (Úrad justície a kriminálnej polície)

SIŽP spolu za pätnásť rokov svojej činnosti vykonala viac ako 34 000 kontrol, pričom postupne sa menil obsah a rozsah kontrolnej činnosti. Napríklad činnosť inšpekcie ochrany vôd sa rozšírila o riešenie mimoriadneho zhoršenia a ohrozenia kvality vôd, ako aj o prevenciu závažných priemyselných havárií a dodržiavanie ustanovení zákona o chemických látkach a chemických prípravkoch. SIŽP rozšírila činnosť aj o kontroly zamerané na ochranu ozónovej vrstvy a kontroly kvality palív, vrátane pohonných látok a. i. SIŽP plní aj významnú preventívnu funkciu, spolupracuje s orgánmi štátnej správy v rôznych oblastiach činnosti: napríklad so zložkami Ministerstva vnútra SR, s Colným riaditeľstvom, Národným inšpektorátom práce, Úradom verejného zdravotníctva, Hlavným banským úradom, spolupracuje s mimovládnymi organizáciami. Pracovníci SIŽP vykonávajú rozsiahlu prednáškovú činnosť a školenia pre orgány verejnej správy (úradu a obce), orgány činné v trestnom konaní, pre strážcov ochrany a prírody a krajiny a iné subjekty.

Slovenská geologická rada

Predkladateľ: MŽP SR, sekcia geológie a prírodných zdrojov

Je poradným orgánom ministra životného prostredia. Vyjadruje sa k otázkam rozvoja a propagácie geologického poznania v SR. Taktiež k smerovaniu a koncepcii

geologického výskumu, k zameraniu najzávažnejších geologických projektov a štátnej geologickej služby, ale aj k racionálnemu využívaniu a k ochrane geologického prostredia. Samozrejme, nezabúda ani na závažné geologické problémy. Hlavným dôvodom udelenia ceny je jej príspevok k riešeniu náležitých otázok rozvoja geológie na Slovensku.

Dobrovoľná požiarňa ochrana SR

Predkladateľ: Slovenský vodohospodársky podnik, š. p.

Aj v tohtoročných jarných mesiacoch postihli niektoré

slovenské regióny povodne. Vzhľadom na rozsah zabezpečovacích prác bolo potrebné nasadiť okrem zamestnancov Slovenského vodohospodárskeho podniku a armády aj dobrovoľníkov z radov občanov. Ich prácu i obetavosť si vysoko vážime, pretože zachránili ľudské životy, štátny i súkromný majetok a vďaka nim nedošlo k väčším škodám či tragédiám. Zvlášť treba oceniť členov Dobrovoľnej požiarnej ochrany SR, ktorí pomáhali v najohrozenejších úsekoch toku Čierna voda v Trsticiach. Za mimoriadne ťažkých podmienok tu pomohli pri spevňovaní a navýšení ochranných hrádzi, najmä v povodí Moravy, Latorice a Bodrogu.

Akt odovzdávania Ceny ministra životného prostredia SR za rok 2006 v Ústavnej sieni bratislavského hradu sa niesol v slávnostnej atmosfére. „Udeľovanie cien ministra životného prostredia patrí k dôležitým prvkom environmentálnej výchovy a je prejavom vysokého stupňa environmentálneho vedomia ocenených. Oceňovanie, to nie sú preteky, ale je to predovšetkým prínos pre životné prostredie. Predpokladáme, že ocenení svojím environmentálnym správaním podnietia aj ďalších k aktivitám priaznivým voči životnému prostrediu,“ zdôraznil minister životného prostredia László Miklós. Ďalej vyjadril želanie, že by bol najradšej, „keby každý deň bol dňom životného prostredia a keby sme všetci boli tak oddaní životnému prostrediu, že by nakoniec nebolo potrebné ani toto oceňovanie.“ Svoje vystúpenie ukončil slovami: „Prajem všetkým čistý vzduch, čistú vodu a čisté srdcie.“

Po kultúrnom programe nasledoval samotný akt odovzdávania cien. Z ďakovných slov ocenených a z ich rozhovorov s médiami vyberáme:

Viliam Čibík, starosta obce Pruské:

„Vďaka skutočnosti, že v obci sa našla skupina výnimočných ľudí, na ktorých sa dá stavať a ktorí strhli aj tých ostatných, sa nám podarilo zobudiť to spiacie, zdravé dedinské sebavedomie.“ Skonštatoval, že Cena ministra patrí aj najstaršej generácii v obci, ktorá je mimoriadne aktívna a zapája sa do zveľaďovania životného prostredia.

Ivan Michna, predseda správnej rady OZ Žitavská komunita, Vrábľa:

„Cena ministra životného prostredia je pre nás príjemným prekvapením. Uvedomili sme si význam kvality životného prostredia. Vytipovali sme si územie, ktoré sme zrevitalizovali a postupne budujeme na oddychovú plochu - Park Žitava. V súčasnej dobe sa územie zazeleňuje vyše 1 100 kríkmi a 1 120 stromami. V nasledujúcej etape chceme vybudovať malý kruhový amfiteáter a veľké pieskovisko.“

Prezident dobrovoľnej požiarnej ochrany na Slovensku Jozef Minárik:

„Cena, ktorú som prevzal v mene takmer stotisíc dobrovoľných hasičov na Slovensku, skutočne oceňuje prácu týchto obetavých ľudí, ktorí na úkor svojho voľna, častokrát i rodín alebo svojich ďalších záujmov, obetujú všetko pre svojich spoluobčanov. Podieľajú sa aj na tvorbe životného prostredia, ale najmä na jeho ochrane aj pred živelnými pohromami. Nechcel by som tu spievať nejaké ódy na našich ľudí, ale sú to vzácní ľudia, ktorí túto robotu robia srdcom. Robia to, čo nám odkázali naši predkovia, pomáhajú bližnému, pomáhajú spoluobčanom, keď je ohrozený život alebo majetok jednotlivcov, obce alebo mesta.“

PhDr. Dana Gregorová
tlačové oddelenie MŽP SR

Cenu z rúk ministra životného prostredia László Miklósa prevzal aj Matúš Bystriansky